

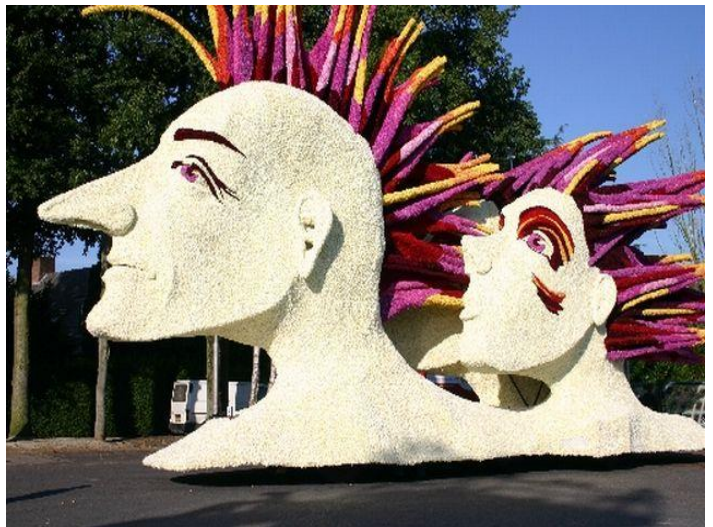
GESCHIEDENIS VAN DE DAHLIA'S

Rond het jaar 1615 maakte men in Europa voor het eerst kennis met de plantensoort Dahlia. Vanuit het verre Mexico waren zaden meegevoerd om die in Europa te gaan uit proberen. Vanuit die nietige positie heeft de Dahlia zich met behulp van de omgeving en dan vooral de mens ontwikkeld tot een plantensoort met inmiddels ruim 20.000 geregistreerde soorten.

De dahlia truttig? Welnee !

Bloemencorso Zundert 2005. Het zijn er een boel zondag. Een heleboel dahlia's. Een heleboel.

Op iedere corsowagen zitten maar liefst zo'n 190.000 dahlia's. Dat maakt tweeënhalve miljoen in totaal. Maar waarom nou ieder jaar weer die dahlia? Waarom niet een jaar een ander bloempje? Simpel: het is een van de weinige bloemen die nog zo in overvloed bloeit rond deze tijd. En het is nog een taaie ook. Geplukt kan de bloem gerust een aantal dagen zonder water. En dat is ook wel nodig: vrijdag voor het corso wordt al begonnen met 'dahlia's-prikken' en zondags moet de wagen nog mooi zijn.

De dahlia verdient welhaast nobelere redenen om 'uitverkoren' te zijn voor het corso. Want wat heeft-ie toch al een geschiedenis achter de rug. Eentje die al eeuwen geleden begint bij de Azteken in Mexico, die noemen overigens de bloem de Cocoxochitl.

Azteken

Dahlia behoort tot de familie van de composieten (samengesteld bloemige). De naamgeving geschiedt volgens de Internationale Nomenclatuur Linnaeus 1707-1778. Bijvoorbeeld; Dahlia Variabilis Jomanda. Dahlia is de geslachtsnaam, Variabilis is de soorteernaam en Jomanda is de variëteitsaanduiding (cultivar).

Het plantengeslacht Dahlia omvat twaalf soorten, die allen inheems zijn in Midden-Amerika, vooral in Mexico. De dahlia wordt in het oude Mexico gekoesterd om zowel het loof, de bloem en de knol. Het loof is fantastisch veevoer. De bloem wordt door de Azteken, die een zonnegodsdienst hebben, vanwege de gelijkenis met de zon geëerd.

Tot slot de knol: die zou een medicinale werking hebben. Het eten ervan zou zweet- en urineafdrijvend werken, buikpijn bestrijden en een gunstige invloed hebben op tumoren. Het is meteen de reden dat de bloem begeerd wordt door de Spaanse conquistadores, die destijds Mexico bezetten.

De bloem wordt voor het eerst in 1615 beschreven door de Spaanse arts Francisco Hernández. Hij is er door koning Phillip II van Spanje erop uit gestuurd om de medicinale planten van het 'Nieuwe Spanje' te bestuderen. Wat de reden precies is, is niet helder, maar Hernández verzuimt om de bloem te exporteren naar zijn thuisland. Dat gebeurt pas in 1789.

Vincent Cervantes stuurt de bloem aan Cavanilles, directeur van de Botanische tuin in Madrid. Daar krijgt hij ook de naam Dahlia, vernoemd naar de Zweedse botanicus Andreas Dahl, botanicus en een leerling van Linneus. Dahl is daar op dat moment student aan de Madrileense universiteit. Maar waarom nou juist Dahl de eer heeft zijn naam aan de bloem te geven is niet helder.

In deze tijd trof men dahlia's aan o.a. in de botanische tuinen van Madrid en later ook in Berlijn. Sindsdien is de dahlia verspreid door Europa en is men begonnen met kruisen en veredelen. Deze eerste dahlia's waren een kruisingsproduct van verscheidene botanische soorten en werden gegroepeerd onder de algemene noemer Dahlia Variabilis. Variabilis betekent veranderlijk, de naam verwijst naar de grote kleuren- en vormenrijkdom. Het geslacht dahlia is octaploïd (acht groepen genen met erfelijke eigenschappen). Dit verklaart de soms ver uiteenlopende resultaten van de kruisingen.

De dahlia wordt (net als de aardappel) aanvankelijk verscheept als culinaire lekkernij. Maar dat loopt op niets uit: de smaak van de dahlia-knol is te peperachtig en vooral te bitter. De bloem zelf slaat wel aan. Deze wordt razend snel door Europa verspreid.

In 1810 wordt de dahlia ingevoerd in Nederland. In 1813 won Arentz te Leiden een van de eerste gevuldbloemigen. Deze kweker C.Arentz was een van de pioniers in Nederland. In 1819 bood hij al een assortiment aan dat zo'n 70 soorten (kleuren) omvatte. Sindsdien is door velen, die door de mogelijkheden van dit gewas geboeid werden, door kruisen een groot aantal cultivars in allerlei variaties gewonnen.

De dahlia is om verschillende redenen populair: Hij bloeit vanaf juli tot de eerste nachtvorst. Daarnaast is de bloem ook voor amateurs gemakkelijk te veredelen. Neem een handje bloemzaad van één 'dahlia-echtpaar' en iedere plant die daar uit voorkomt zal geheid een andere kleur bloemen dragen. De genetische mogelijkheden van de dahlia zijn bijna onuitputtelijk.

Razend tempo

Dit is ook de reden dat er in een razend tempo nieuwe variaties bij komen: momenteel zijn er ruim 20.000 dahliavarianten in bijna evenzoveel kleurschakeringen. Alleen echt zwarte en echt blauwe dahlia's bestaan niet. Het lukt maar niet om die te krijgen. Groene dahlia's hebben wel bestaan. De organisatie van het corso in Zundert liet dahlia's onlangs nog

speciaal groen kleuren voor hun laatste editie. Maar met wat meer geluk was dat niet nodig geweest. De heer Sieckmann uit Köstritz had in 1873 de eerste en doopte de bloem Gottes Wunder (Godswonder). De groene bloem lijkt zich echter moeilijk te temmen. Het lukte Köstritz niet om de bloem generatie na generatie groen te houden. Sindsdien maakt zo nu en dan een dahliaveredelaar melding van een groene dahlia. Maar het blijven toevalstreffers.

Biet

Het had overigens maar een haartje gescheeld of veel suikerbietenvelden zouden er niet zijn geweest. Met dank aan de dahlia. De bloem zou dan de plaats van de biet hebben verdrongen. De twee gewassen hebben een overeenkomst: uit beide valt de stof insuline te winnen. En die valt na een aantal bewerkingen weer om te zetten in een vet- en suikervervanger. Onderzoekers uit Lelystad zijn er tien jaar geleden mee bezig geweest om na te gaan wat zakelijk gezien aantrekkelijker was: insuline winnen uit de biet of de dahlia. Het werd uiteindelijk de biet, ook al bevat die verhoudingsgewijs minder insuline dan de dahliaknol. Maar omdat er nou al eenmaal zoveel bietensnijmachines zijn en die voor de dahliaknol lastig te produceren zijn, legde de bloem het uiteindelijk toch af.